

OPKM iskolai könyvtári webinárium
14. Olvastassunk, gondolkoztassunk a hulladékról!
Ajánló könyvtárosoknak, pedagógusoknak
Részben kitöltött „MUNKATANKÖNYV”

2020. november 23.

Műhelyvezetők:

Bakó Katalin gyűjteményi referens, OPKM
Domokos Dóra gyűjteményi referens, OPKM
Dömsödy Andrea iskolai könyvtári referens, OPKM

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum
A program honlapja: <http://www.opkm.hu/webi>

A munkatankönyvben való navigációhoz használják ezt a tartalomjegyzéket!

Ugyanabban a fájlban dolgozik mindenki, így a már benne lévő dolgokat ne töröljük, vágjuk, csak másoljuk, ha szükséges.

Tartalomjegyzék

Absztrakt	1
1. BLOKK - Hulladék	2
1. feladat:	2
Hulladék	2
Európai Hulladék-csökkentési Hét	3
Csökkentsd a hulladékot könyvtárhasználattal!	3
2. BLOKK - A bibliográfia	3
2. feladat	3
Az OPKM Gyermek- és ifjúsági irodalmi különgyűjteménye - 5 perc	4
Ajánlott bibliográfia a hulladékról gyerekeknek, pedagógusoknak	5
Kiemelt (szubjektív) ajánlat - a mi kedvenceink - 10 perc	6
3. BLOKK - Ötletelés 10 perc + 15 perc	7
3.A) feladat: Alsó tagozat	7
3.b) feladat: Felső tagozat	8
3.C) feladat: 14+	9
Lezárás	10
4. BLOKK - visszajelzés	10

Absztrakt

Európai Hulladékcsökkentési Héthez kapcsolódva mutatjuk be válogatott bibliográfiánkat. A most debütáló gyűjteményben a témában készült szépirodalmi és ismeretközlő gyermek- és ifjúsági irodalmat, valamint módszertani kiadványokat is találunk. Az ajánlott művek könyvtárpedagógiai alkalmazásával kapcsolatban pedig közösen ötletelünk a webinárium során.

1. BLOKK - Hulladék

1. feladat:

Online faliújság: Miért szeretné feldolgozni ezt a témát?

Hulladék

* Sok definíció van.

* **Javaslat:** azt válasszuk ki (és hivatkozzuk), ami a diákok életkora és a céljaink alapján indokolt.

A mi definícióink:

! „A természet nem termel felesleges anyagokat, melléktermékeket, minden a körforgás része.” **

1. „Hulladék bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles – így szól a jogszabály.” *

2012. évi CLXXXV. törvény - a hulladékról http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=156602.3385197

2. „A hulladék szerintem az, ami már nem kell és kidobom a kukába” *

3. Szemét és hulladék - mi a különbség???

a) Szemét (= települési szilárd hulladék)

„Olyan haszontalanná vált anyagok, amelyeket tulajdonosa nem tud, vagy nem akar tovább használni. A szemét (mint anyag), kikerül a gazdaság körforgásából és vegyesen kerül tárolásra, lerakásra (azaz elássuk a föld alá).” **

b) Hulladék:

„Azok az anyagok, amelyek keletkezésük helyén (háztartás, ipari terület, mezőgazdaság, stb.) haszontalanná váltak, de anyagfajtánként külön kezelve, szelektíven gyűjtve még másodlagos nyersanyagként hasznosíthatók.” **

Források:

* Csiffáry Nóra, Gadácsi Réka, Szóráth Zoltán: Mi mindent tehetünk a környezetünkért?! Budapest, Herman O. Int., 2018, 10. URL: <http://www.hermanottointezet.hu/sites/default/files/mimindent.pdf> [2020. 11. 20.]

** A szemét és a hulladék. Budapest, ÖKO-Pack Kft, é.n.

URL: <http://kornyezetbarat.hulladekboltermek.hu/hulladek/hulladek/> [2020. 11. 20.]

HONLAPOK A TOVÁBBI TÁJÉKOZÓDÁSHOZ:

Herman Ottó Intézet: www.hermanottointezet.hu/

Hulladék Munkaszövetség: <https://humusz.hu/>

Hulladékból Termék oldal „hulladék” aloldala: <http://kornyezetbarat.hulladekboltermek.hu/hulladek/>

Európai Hulladék-csökkentési Hét

- <https://hulladekcsokkenteshet2020.hu/>
- november utolsó hete
- 2009 óta
- Mo-on 2012 óta

Csökkentsd a hulladékot könyvtárhasználattal!

- **Ne vásárolj**, ha nem muszáj! Könyvet se!
 - Azt is gyártják, szállítják, csomagolják...
 - Olvass/használd könyvtári könyvet/művet!
- Ha mégis megvetted/megkaptad, **hasznosítsd újra**,
 - ajándékozd egy könyvtárnak, hogy többen használhassák!

2. BLOKK - A bibliográfia

2. feladat

Ön milyen műveket ismer/ajánl a témában? Adja meg az Ön által javasolt korosztályos besorolást is!
Ha több mű is eszébe jut, írja külön sorokba!
Lehet szépirodalom és/vagy ismeretközlő mű is.

Figyelem!

- Válasszon egy számot, ahol még nem villog kurzor és oda írjon, hogy ne adjon össze más valaki válaszával!
- Ha a választ a netről másolja:
 - és nem akar sok időt tölteni a formázással, akkor használja az irányított beillesztést! (GDrive-ban: CTRL+Alt+V)

	Bibliográfiai adatok (min.: szerző és cím)	Koroszt.
1.	Nagy Réka: Ökoanyu, Bp., Central Média-csoport, 2019	felnőtt
2.	Gévai Csilla: Amíg megváltjuk a világot. Budapest, Pagony, 2018, 55 p.	alsó tagozat
3.	Könczey Réka – S. Nagy Andrea: Zöldköznapi kalauz. Budapest, Föld Napja Alapítvány, 1997, 352 p.	felnőtt/kamasz
4.	Tóth Andi: Dobd ki a szemetest. Lelkesedés Tanulás Szabadság, 2018, 276 p.	felnőtt/kamasz
5.		

Az OPKM Gyermek- és ifjúsági irodalmi különgyűjteménye - 5 perc

Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum különgyűjteménye

- állománya helyben használható, „gyermekkéz nem látta gyűjtemény”,
- DE van válogatott kölcsönözhető állománya is.

A gyűjtemény főbb jellemzői

- a hazai gyermekkönyvkiadást reprezentálja, korábban teljességre törekvő volt... ,
- a külföldi kiadású könyveknél főként a díjnyertes művekre koncentrálnak...,
- jelenleg 55 015 tétel kereshető az OPAC-ban [2020. 11. 20.],
- a témához kapcsolódó további dokumentumok:
 - gyermeklapok és folyóiratok és módszertani kiadványok a több OPKM-gyűjteményből.

Tartalmak, fejlesztések:

TUDÁSTÁRAK, BIBLIOGRÁFIÁK * KÉPKÖNYVES FEJLESZTÉS

Szakmai programok

- [Négyszögletű kerekasztal](#) - beszélgetéssorozat a gyermekirodalomról (tematikus válogatások)
- [Könyvtárhasználati foglalkozások](#)
- [Közelítések a kortársak felé...](#)

Elérhetőségeink:

Honlap: <https://www.opkm.hu/gyiik>

Közösségi oldalak: [Facebook](#)

Bakó Katalin: bako.katalin@opkm.hu és Domokos Dóra: domokos.dora@opkm.hu

Ajánlott bibliográfia a hulladékról gyerekeknek, pedagógusoknak

MIT TARTALMAZ?

- Kifejezetten a hulladékgyűjtés, a hulladékcsökkentés témakörét tárgyaló műveket

KIKNEK VÁLOGATTUK?

- **Gyerekeknek:**
 - gyermek- és ifjúsági irodalom (szépirodalmi és ismeretközlő)
 - korcsoportos bontásban:
 - kisgyermekek (0-6)
 - kisiskolások (6-10)
 - kiskamaszok (10-14)
 - kamaszok (12/14+)
- **Pedagógusoknak, könyvtárosoknak, akik oktatnak, foglalkozást vezetnek.**

ANNOTÁCIÓK

- a hulladék szempontjából lényeges művek
- könyvhasználati szempontok
- a kiválasztást, tervezést segítő
 - könyvborítók a memóriát segítő
 - 40 tétel
 - a bibliográfia linkje: https://www.opkm.hu/?lap=dok/dok&dok_id=565

Kiemelt (szubjektív) ajánlat - a mi kedvenceink - 10 perc

- **Bakó Katalin ajánlója:**

Kollár Árpád: Mire jó egy lyukas zacskó? Budapest, Csimota, 2020

[Óvoda és 1-2. évfolyam] * papírszínház, kamishibai

- **Dömsödy Andrea ajánlója:**

Békés Pál: Lomtalanítás a Fehérlófia utcában. Budapest, Csodaceruza, 2007

[(Óvoda) Alsó tagozat, (Felső tagozat)] * „Az egyik ember szemete a másik kincse”

- **Domokos Dóra ajánlója:**

Rojk Tamás: Szárazság. Budapest, Pagony, 2020

[Középiskola] * climate fiction, cli-fi

3. BLOKK - Ötletelés

3.A) feladat: Alsó tagozat

Az alábbi művet a válogatott bibliográfiában szereplő ismertető alapján hogyan használná fel? Melyik részét? Kikkel? Milyen céllal?...

Soroljon ötleteket foglalkozáshoz, tanórához, projekthez, önálló feladathoz...

Ha több ötletet ír, írja, külön sorokba!

Amikor a kukák világgá mentek. Mai mesék a zöld jövőért. Budapest, Móra, 2020, 122 p.

A főként kisiskolásokat célzó meseantológia kifejezetten a természettel, a környezet védelmével kapcsolatos válogatás, mely 24 rövid történetet tartalmaz.

A mesék címe mellett a tartalomjegyzékben megtalálható, hogy hány éveseknek szólnak. 11 mese foglalkozik a hulladék témakörével több szempontból.

A hulladék témaköréhez az alábbi mesék kapcsolódnak:

- Balázs Ágnes: Szarkataxi, szarkabazár - 7+ [használatok kívüli tárgyak összegyűjtése]
 - Majoros Nóra: Oó - 9+ [szelektív hulladékgyűjtés, hulladékgyűjtő sziget]
 - Mán-Várhegyi Réka: Amikor a kukák világgá mentek - 8+, [hulladékmentes élet]
 - Zágoni Balázs: Barni és a szelektív - 11+, [szelektív hulladékgyűjtés]
 - Böszörményi Gyula: Kis Titi rendet tesz - 6+ [ételpazarlás, szelektív hulladékgyűjtés]
 - Mészöly Ágnes: Tazara hercegnő és Jemma, a delfin - 10+ [műanyag szemét az óceánban]
 - Molnár Krisztina Rita: Morzsák, hangyatojások, mákszemek - 11+ [szelektív hulladékgy.]
 - Nyulász Péter: Nem a titok nyitja - 9+ [elromlott tárgyak újrahasznosítása]
 - Dóka Péter: Ha eljönnek a zöld cicák - 10+ [veszélyes hulladék, szemétermelés]
 - Szabó Imola Julianna: A titkos papírszillagok - 8+ [környezettudatosság, nincs másik bolygó]
 - Pacskovszky Zsolt: A virágvadász 8+ [mindent elöntő szemét],

A kiadó honlapján egy körinterjú keretében minden alkotónak feltették ugyanazt az 5 kérdést, melyből az egyik a címadó kukákra vonatkozik: <https://mora.hu/hir/amikor-a-kukak-vilagga-mentek-korinterju>

Figyelem!

- Válasszon egy számot, ahol még nem villog kurzor és oda írjon, hogy ne akadjon össze más valaki válaszával!
- Ha a választ a netről másolja:
 - és nem akar sok időt tölteni a formázással, akkor használja az irányított beillesztést! (GDrive-ban: CTRL+Alt+V)

	Ötletek	Koroszt.
1.	A körinterjúban az alkotóknak feltett kérdést, feltenném a diákoknak, válaszolják meg!	1-4. évf.
2.	A körinterjúban az alkotóknak feltett kérdések mentén a diákok folytathatnának kutatást, készíthetnének kiadványt!	4-8. évf.
3.	A kötet kooperatívan is feldolgozható. Az egyes csoportok/diákok válasszanak egy mesét. Közös rajzolják meg az antológia hulladék fogalmi térképét. Mindenki az	3-6. évf.

	általa feldolgozott meséből emelje ki a kulcsszavakat.	
4.	Két kiválasztott mese közös összegyűrése, találkozásának elképzése, eljátszása, megírása.	3-4. évf.
5.	Drámafoglalkozás a mesékből kiindulva: Hogyan szoktátok otthon újra/többször felhasználni az ételeket? Beszélgetés indítás pl. nem friss kenyérből bundás kenyér stb.	
6.	Kézműves foglalkozás Nyulász Péter írása alapján [elromlott tárgyak újrahasznosítása]	
7.	Tantárgyi integráció. Több tantárgy tananyagához kapcsolódhatnak. Lehetnek óraindító problémafelvetések ezek a mesék.	
8.		
9.		

3.b) feladat: Felső tagozat

Az alábbi művet az ismertető alapján hogyan használná fel?

Soroljon ötleteket foglalkozáshoz, tanórához, projekthez, önálló feladathoz...

Kácsor Lóránt - Gévai Csilla (szerk.): [Greenbird](#). Magyar - angol környezetvédelmi szótár általános iskolás társszerzőknek. Budapest, Akad. K., 2013, 56 p.

A kötet második fele egy kétnyelvű tematikus szótár betűrendes elrendezéssel. Kb. 1200 szóval és kifejezéssel a természet és a környezetvédelem témájában.

A kötet első fele pedig egy munkafüzet formájú képes szótár.

13 témakörben helyez képre szavakat úgy, hogy azt a gyerekeknek kell befejezniük a szavak, sorszámok, rajzok kiegészítésével. Kifejezetten hulladék témájú oldal nincsen benne, de az otthon, az iskola, a kert, a bolt, az utca témakörök is tartalmaznak vonatkozó fogalmakat.

A szótár kifejezetten szótárkészítésre, könyvkészítésre szólít fel.

Figyelem!

- Válasszon egy számot, ahol még nem villog kurzor és oda írjon, hogy ne akadjon össze más valaki válaszával!
- Ha a választ a netről másolja:
 - és nem akar sok időt tölteni a formázással, akkor használja az irányított beillesztést! (GDrive-ban: CTRL+Alt+V)

	Ötletek	Koroszt.
1.	Készítsék el a hulladék téma képes szótároldalt. A kötetben lévő vonatkozó szavakból. (Azokat nekik kell kigyűjteni, egy képet kitalálni hozzá.) Újabb szavak is gyűjthetők.	4-6. évf.
2.	Készítsék el a 2. bőv. kiadást! Gyűjtsenek olyan szavakat a hulladékkal kapcsolatban, melyek ebben a szótárban nem szerepelnek. (Alkalmom a szótár felépítésének, más szótárak használatának tanítására. Továbbá az angol nyelvű keresésre.)	6-9. évf.
3.	Ennek mintájára készítsenek kifejezetten hulladék témájú szótárt. Csoportonként feloszthatók a résztémák. Összehasonlíthatók, kigyűjthetők a közös kifejezések, vagyis a témakör legfontosabb fogalmai.	6-9. évf.
4.	Projekt munka keretében egy csomagolásmentes bolt kialakítása. Az ötlettől a megvalósításig. A szükséges szavak felhasználásával, angolul. A nagyobbak már kidolgozottabb formában, a környezeti hatások figyelembe vételével.	
5.	A szótár értelmező szórárrá is alakítható, mert ezt csak szójegyzék, szómagyarázatok nincsenek benne.	
6.		
7.		

3.C) feladat: 14+

Az alábbi művet az ismertető alapján hogyan használná fel?
Soroljon ötleteket foglalkozáshoz, tanórához, projekthez, önálló feladathoz...

Giannella, Valentina: Greta vagyok. Egy új zöldnemzedék kiáltványa. Budapest, Móra, 2019, 128 p.

A tudomány kulcsszerepét bemutató, állításait adatokkal alátámasztó, a fenntartható fejlődésre fókuszáló kötet. A problémákat elsősorban felveti, bemutatja. 12 témában ad 2-3 oldalas összefoglalót, majd némelyikben 1-2 oldalon kiemelt kérdésekre ad válaszokat. A hulladék témához az alábbi részek kapcsolódnak szorosabban: „A hulladék és az újrahasznosítás”, és „A műanyag”. A kiáltvány végén tartalomjegyzék, felhasznált irodalom, fogalomtár (16 kifejezés) található.

Belelapozó, pont a hulladék fejezettel:

https://mora.hu/content/2019/10/Product/greta_vagyok_belelapozo_spreads.pdf

Figyelem!

- Válasszon egy számot, ahol még nem villog kurzor és oda írjon, hogy ne adjon össze más valaki válaszával!
- Ha a választ a netről másolja:
 - és nem akar sok időt tölteni a formázással, akkor használja az irányított beillesztést! (GDrive-ban: CTRL+Alt+V)

	Ötletek	Koroszt.
1.	Azokhoz a témákhoz is elkészíteni a kiemelt kérdéseket és válaszokat (a narancssárga oldalakat), amelyekhez nincs. A hulladékos témáknál ez pont hiányzik.	
2.	A kötetben 16-nál nyilvánvalóan több környezetvédelmi fogalom szerepel. A hulladékkal kapcsolatos 2 fejezet alapján egészítsék ki a fogalomtárat.	
3.	A szövegben lévő adatok, idézetek - ellenőrzése, pontosabb, ellenőrizhetőbb hivatkozással ellátása,- frissítése újabb adatokkal,- kiegészítése a magyar adatokkal.	
4.	Iskolai performansz tervezése, megvalósítása a vonatkozó fejezetek felolvasása alá/mögé. Ezek kellően rövidek, hiszen, 2-3 oldal egy fejezet.	
5.	Készítsenek saját 10 pontos klíma akciótervet! Készítsenek 10 pontos klíma akciótervet a könyvtár számára!	
6.	Figyelemfelhívó felületek (plakát, tábla, transzparens) készítése a meggyőző kulcsszavakkal kiegészítve. Infografika készítése a meggyőzésre.	
7.	„Ez egy klímasemleges nyomtatási termék” - olvasható a címlapverzón. Az ott megadott link segítségével járjanak utána ennek jelentésének és a program keretében támogatott projektnek.	
8.		
9.		

Lezárás

Mit visz haza? 3 dolgot tegyen a kosárba a mai foglalkozásból. Könyvet, módszert, ötletet....

4. BLOKK - visszajelzés

Kérjük, ossza meg velünk véleményét az alábbi kérdőíven: